

Ptice doline Drage pri Igu (Ljubljansko barje, Slovenija) v letih 1978-88 in naravovarstvena vprašanja

Birds of the Draga Valley near Ig (Ljubljansko Barje, Slovenia)
in the Period 1978-88 and Some Questions
Concerning Nature Conservation

Andrej SOVINČ

Ključne besede: Draga pri Igu, naravni spomenik, popis, ptiči, varstvena problematika
Key words: Draga pri Igu, Slovenia, nature monument, list of birds, nature conservation problems

IZVLEČEK

V prispevku so navedeni rezultati ornitoloških opazovanj v letih 1978-88 na območju šestih ribnikov v dolini Drage pri Igu. Opazovano je bilo 152 vrst ptic, od katerih jih skoraj polovica tu gnezdi.

Območje Drage je bilo leta 1986 zaradi favnističnega pomena zavarovano kot naravni spomenik.

ABSTRACT

The paper presents results of ornithological observations performed in the years 1978-88 in the area of six fish-ponds in the Draga valley near Ig. One hundred fifty-two bird species were recorded, almost half of which breed in this area.

In 1986 the Draga valley was, because of its faunistic significance, protected as a natural monument.

1. UVOD

Ribniki v dolini Drage pri Igu so med najlepšimi koticiki na Ljubljanskem barju, zaradi odprte vodne površine pa najdemo tu številne vrste ptic, pa tudi drugih živali, med katerimi omenimo vsaj želvo sklednico. Bogato je tudi rastlinstvo, katerega najboljši cvet je beli lokvanj.

V literaturi ne najdemo prav veliko zapisov o pticah Drage. Tik pred drugo svetovno vojno je tu opazoval R. BAČAR, ki je svoja opažanja vpletel v prevod Brehmove knjige Življenje živali. Med njegovimi podatki je gotovo najzanimivejši zapis o dokazani gnezditvi (gnezdo z jajci) grahaste tukalice

(*Porzana porzana*) na enem izmed ribnikov. Iz njegovih zapiskov lahko sklepamo, da so bili tedaj ribniki verjetno močnejše zarasli z različno vegetacijo kot dandanes.

V Inventarju najpomembnejše naravne dediščine Slovenije iz leta 1976 sta za Drago med drugim omenjena tudi pritlikava tukalica (*Porzana pusilla*) in orel belorepec (*Haliaetus albicilla*), ki je bil v Dragi celo ustreljen, njegov preparat pa je v zbirki Prirodoslovnega muzeja Slovenije.

Iz časa pred letom 1978 sta tudi podatka I. BOŽIČA (ustno) o opažanju nekaj primerkov črnih martinov (*Tringa erythropus*) dne 22. 4. 1976 in D. ČERNETA (ustno) o jati približno 30 primerkov pegamov (*Bombycilla garrulus*) v zimi 1976/77. Ker so ti podatki izpred leta 1978, jih ne navajam v sistematskem delu.

Omenjenih pet vrst dopolnjuje spisek opaženih vrst Drage pri Igu, zelo verjetno pa je, da so v beležkah opazovalcev ptic, v zapiskih lovcev, morda pa tudi v prezrti literaturi še podatki o marsikateri novi vrsti.

Prosim vse, ki za take podatke vedo, da jih objavijo ali pa jih sporočijo na moj naslov.

Posebno zahvalo dolgujem Janezu Gregoriju za dragocene nasvete pri pregledu rokopisa.

2. OBRAVNAVANO OBMOČJE

2.1. Topografski položaj

Zaselck Draga leži na južnem robu Ljubljanskega barja, približno 2 km jugovzhodno od vasi Ig. Dolino Drage obkrožajo vzpetine z zaselki Dobravica, Škrilje, Golo in Sarsko, odprta je le v severni strani proti Ljubljanskemu barju.

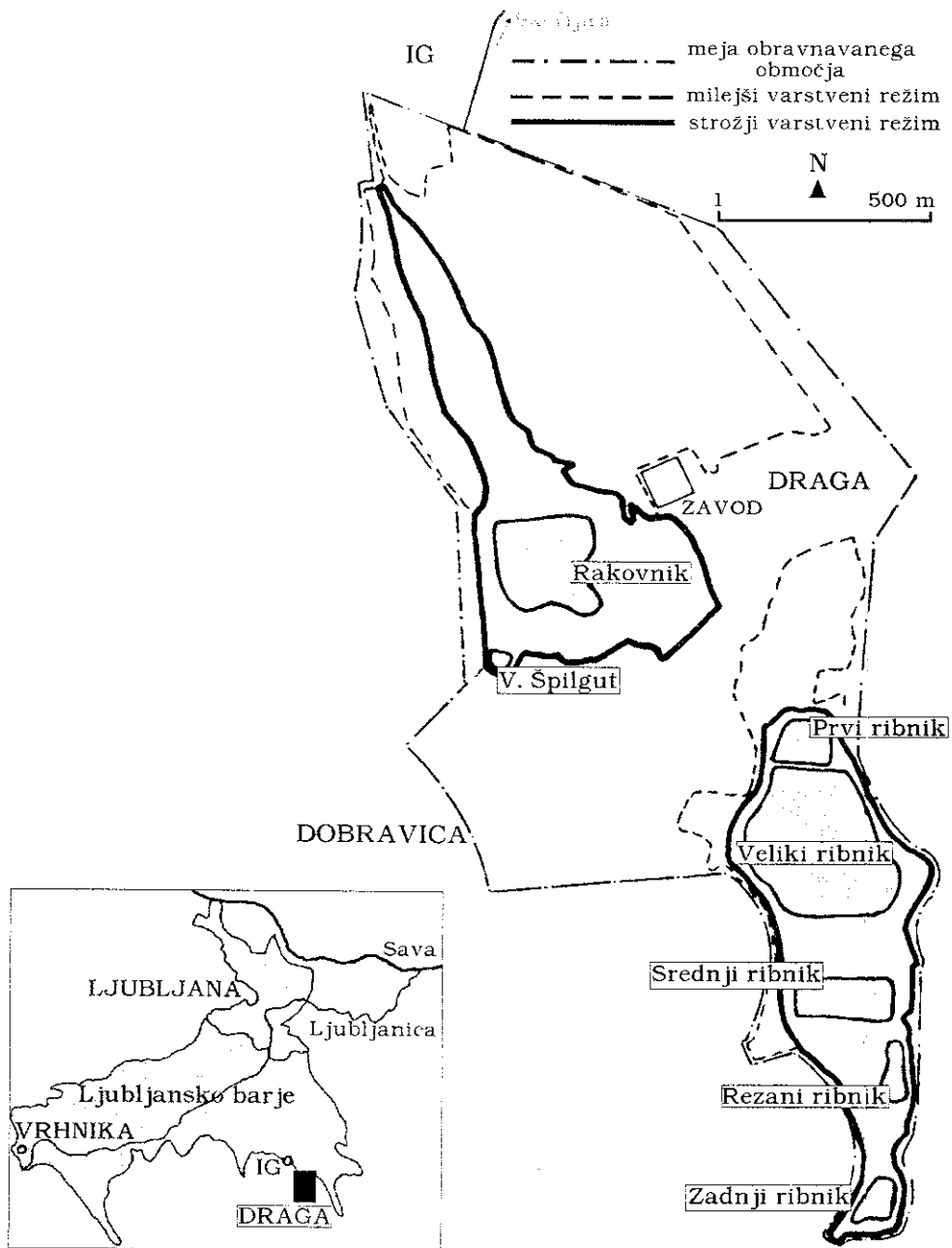
2.2. Meje in opis obravnavanega območja

Na sliki 1 so vrisane meje strožjega in milejšega varstvenega režima območja ribnikov iz Odloka o razglasitvi Drage pri Igu za naravno znamenitost (Uradni list SRS, št. 23, 12. 6. 1986), ki so hkrati tudi približne meje opazovanega območja.

Največja ribnika v Dragi sta Veliki ribnik in Rakovnik. Prvi meri približno 8 ha. Je globlji in manj zarasel v primerjavi z ribnikom Rakovnik, ki ga krasi bujna vodna vegetacija in obraščajo gosti sestoji trstičja in šašev. Drugi ribniki so manjši, bolj ali manj obrasli z različno močvirsko vegetacijo. Prvi in Zadnji ribnik sta globlja, Srednji in Rezani pa plitvejša. V ribniku Špilgut po izgradnji zajetja vode za Zavod za varstvo in delovno usposabljanje otrok in mladine vode praktično ni več, prerasel pa je z gostim starim trstičjem.

2.3. Nastanek in razvoj ribnikov

Ribniki v dolini Drage so nastali umetno, z zaježitvijo Draščice (Prvi, Veliki, Srednji, Rezani, Zadnji) oziroma njenega pritoka izpod zaselka Dobravica

Sl. 1: Lega ribnikov v dolini Drage pri Igu.
 Fig. 1: Location of ponds in the Draga valley near Ig.

(Špilgut, Rakovnik). Že v preteklosti, ko so bili ribniki last izanske graščine, so bili namenjeni gojenju rib in rakov.

Ribniki so omenjeni že v spisih Terezijanskega katastra iz leta 1749, v Franciscejskem katastru iz leta 1825 pa so tudi vrisani v karte, v praktično enaki velikosti in obliki, kot so v današnjem stanju. V dopolnjeni izdaji tega katastra iz leta 1860 je vrisano poslopje, morda opekarna, ki je v Dragi obratovala do leta 1967. Ribnik ob nekdanji opekarni in manjše vodne površine ob ribniku Rakovnik so nastali kasneje, ko je ilovnate jame, ki so ostale po izkopu glin za opekarno, zalila voda.

Po propadu izanske graščine so se ribniki močno zarasli, pred nekaj desetletji pa so bili obnovljeni in jih uporabljajo kot ribogojne objekte. Upravljata jih Lovska družina Ig in Gozdno gospodarstvo Ljubljana - TOZD Škofljica.

Opekarno so leta 1982 porušili in na njenem mestu postavili Zavod za varstvo in delovno usposabljanje otrok in mladine.

3. METODA DELA

V času od avgusta 1978 do decembra 1988 sem opravil 209 ekskurzij v obravnavano območje, nekaj pa je bilo tudi priložnostnih opazovanj. Ptice sem opazoval v vseh letnih časih in v različnih vremenskih razmerah, v glavnem podnevi, redkeje tudi ponoči. Ptice so bile določene na osnovi opazovanj z daljnogledi povečav 8 x 30, 7 x 50, 20 x 50, pa tudi po petju in oglašanju. Nekaj vrst sem določil tudi v roki, ko sem ptice zaradi obročkanja lovil v stoječe najlonske mreže. Pri lovu sem za privabljanje ptic uporabljal kasetofon s posnetki ptičjega petja.

4. FAVNISTIČNI DEL

4.1. Seznam opaženih vrst ptic

Večina opazovanj v seznamu je avtorjevih, posamezne podatke pa so posredovali D. ČERNE (D.Č.), T. JANČAR (T.J.), B. MAGAJNA (B.M.) ter B. TOME (B.T.), za kar se jim najlepše zahvaljujem. Posebna zahvala pa gre I. BOŽIČU (I.B.), odličnemu poznavalcu ptičjega sveta Drage, ki mi je prijazno odstopil svoje zapiske opazovanj, s katerimi je bistveno obogatil spisek opaženih vrst.

Pri vsaki vrsti je poleg imena naveden njen status, pri gnezdilcih pa še stopnja verjetnosti gnezditve.

Vrste so po statusu razdeljene na:

- * celoletne vrste (celol. v.) - vrsta je tu vse leto in tudi gnezdi;
- * poletne vrste (pol. v.) - vrsta tu gnezdi, po gnezditvi pa se odseli drugam;
- * preletne vrste (prel. v.) - v obravnavanem območju vrsta ne gnezdi, se pa tu ustavi med spomladanskim ali jesenskim preletom oz. selitvijo;
- * naključne vrste (naključ. v.) - vrsta je bila v opazovalnem obdobju opažena največ trikrat ali manj; navedena so vsa opažanja z datumi; naključna vrsta je lahko tudi gnezdilec obravnavanega območja;

- * celoletne goste (celol. g.) - vrsta tu ne gnezdi, vendar se zadržuje vse leto;
- * poletne goste (pol. g.) - vrsta tu ne gnezdi, vendar se tu zadržuje v gnezditvenem času;
- * prehranjevalne goste (preh. g.) - vrsta gnezdi v neposredni bližini obravnavanega območja, v katerem se le prehranjuje;
- * vrste, ki so bile v opazovalnem obdobju 1978-88 opažene več kot trikrat, a manj kot desetkrat. V besedilu so označene kot redke.

Med gnezdilci so ptice po stopnji verjetnosti razdeljene na:

- * možne gnezdilce (MG), katerih gnezdenje je glede na zadrževanje vrste v gnezditvenem obdobju ali glede na pojoče samce možno;
- * verjetne gnezdilce (VG), katerih gnezditve je verjetna, vendar gnezdenje ni bilo dokazano;
- * nedvomne gnezdilce (G), pri katerih je najden neposreden dokaz gnezditve (že uporabljeno gnezdo, izpeljani mladiči, gnezdo z jajci oz. mladiči);
- * občasne gnezdilce (OG), katerih gnezditve je možna, verjetna ali nedvomna, vendar ne vsako leto.

Strokovno nomenklaturu povzemam z manjšo izjemo po delu *Catalogus faunae Yugoslaviae - Aves* (MATVEJEV & VASIĆ, 1973).

1. polarni slapnik (*Gavia arctica*) - naključ. v.
12. 12. 1981 1 prim. (B.M.)
V zasebni zbirki (MG) je nagačen primerek, ki je bil ustreljen v Dragi okoli leta 1980.
2. mali ponirek (*Tachybaptus ruficollis*) - celol. v., G
3. čopasti ponirek (*Podiceps cristatus*) - pol. v., OG
Vrsta tu občasno gnezdi, neposreden dokaz gnezditve je bil najden leta 1979 in 1983 (gnezdo z jajci) in 1988 (izpeljani mladiči).
4. črnogrlji ponirek (*Podiceps nigricollis*) - naključ. v.
1. 5. 1982 3 prim.
8. 9. 1982 1 prim.
24. 4. 1988 1 prim.
5. veliki kormoran (*Phalacrocorax carbo*) - naključ. v.
17.-22. 10. 1982 4 prim.
6. velika bobnarica (*Botaurus stellaris*) - naključ. v.
25. 4. 1982 1 prim. (B.T.)
7. mala bobnarica (*Ixobrychus minutus*) - pol. v., G
8. kvakač (*Nycticorax nycticorax*) - naključ. v.
15. 7. 1987 1 prim. (I.B.)
9. siva čaplja (*Ardea cinerea*) - celol. g.
10. rjava čaplja (*Ardea purpurea*) - naključ. v.
25. 4. 1987 1 prim. (I.B.)
11. mala bela čaplja (*Egretta garzetta*) - naključ. v.
1. 5. 1987 1 prim. (I.B.)
17. 1. 1988 1 prim. (I.B.)

12. velika bela čaplja (*Casmerodius alba*) - naključ. v.
 30. 8. 1981 1 prim.
 8. 9. 1981 1 prim. (T.J.)
13. čopasta čaplja (*Ardeola ralloides*) - naključ. v.
 1.-2. 5. 1987 1 prim. (I.B.)
 14. 5. 1988 1 prim. (I.B.)
14. žličarka (*Platalea leucordia*) - naključ. v.
 14. 5. 1987 2 prim. (I.B.)
15. bela štoklja (*Ciconia ciconia*) - pol. v., OG
16. črna štoklja (*Ciconia nigra*) - naključ. v.
 26. 8. 1988 1 prim. (D.Č.)
17. njivska gos (*Anser fabalis*) - naključ. v.
 6. 11. 1982 1 prim.
 27. 3. 1987 1 prim. (I.B.)
18. siva gos (*Anser anser*) - naključ. v.
 27. 3. 1987 4 prim. (I.B.)
19. žvižgavka (*Anas penelope*) - prel. v.
 Žvižgavke so bile opažene samo jeseni, oktobra, novembra in decembra, vedno so bili samci skupaj s samicami; redek preletnik.
20. mlakarica (*Anas platyrhynchos*) - celol. v., G
21. krehlja (*Anas crecca*) - naključ. v.
 12. 12. 1982 1 prim.
22. reglja (*Anas querquedula*) - prel. v.
 Reglja je bila opažena samo spomladi, marca in aprila, največ do trije primerki skupaj. Opaženo je bilo tudi dvorjenje samcev.
23. dolgorepa raca (*Anas acuta*) - naključ. v.
 3. 4. 1982 par
24. zvonec (*Bucephala clangula*) - naključ. v.
 16. 1. 1986 par (I.B.)
25. kostanjevka (*Aythya nyroca*) - naključ. v.
 30.-31. 8. 1982 1 prim.
 6. 11. 1982 1 prim.
26. čopasta črnica - pol. g.
 Zanimivi sta predvsem opazovanji samca 15. 6. 1981 in 25. 6. 1981 (I.B.).
27. sivka (*Aythya ferina*) - prel. v.
 Večina opažanj je iz časa jesenskega preleta od avgusta do decembra. Največ so bili opaženi štirje primerki. Včasih se sivke zadržujejo v Dragi tudi do mesec dni.
28. raca žličarica (*Anas clypeata*) - naključ. v.
 26. 3. 1986 jata okoli 20 prim.
29. sršenar (*Pernis apivorus*) - preh. g.
 10. 7. 1981 1 prim.
30. kačar (*Circeatus gallicus*) - naključ. v.
 22. 8. 1982 1 prim.
 7. 4. 1983 1 prim.
 4. 4. 1986 1 prim.

31. pepelasti lunj (*Circus cyaneus*) - naključ. v.
32. kragulj (*Accipiter gentilis*) - celol. v., VG
33. skobec (*Accipiter nisus*) - celol. v., VG
34. kanja (*Buteo buteo*) - celol. v., G
35. ribji orel (*Pandion haliaetus*) - naključ. v.
  24. 4. 1982 1 prim.
  2. 4. 1983 2 prim.
  11. 4. 1984 1 prim. (I.B.)
36. južna postovka (*Falco naumanni*) - naključ. v.
  24. 4. 1988 1 prim.
37. navadna postovka (*Falco tinnunculus*) - prel. v., redek preletnik
38. rdečenoga postovka (*Falco vespertinus*) - naključ. v.
  15. 5. 1984 nekaj prim. (I.B.)
  25. 4. 1987 1 prim. (I.B.)
39. sokol selec (*Falco peregrinus*) - naključ. v.
  30. 10. 1982 1 prim.
40. škrjančar (*Falco subbuteo*) - pol. v., MG
41. gozdni jereb (*Tetrastes bonasia*) - celol. v., VG
42. fazan (*Phasianus colchicus*) - celol. v., MG

LD Ig je v Dragi naselila nekaj fazanov, vendar je vrsta tu redka.
43. mokož (*Rallus aquaticus*) - pol. v., VG

Mokož je v Dragi od aprila do oktobra.
44. mala tukalica (*Porzana parva*) - naključ. v., MG
  - 23.-25. 5. 1981 1 prim.
  28. 4. 1982 1 prim. (T.J.)
  26. 4. 1982 1 prim.
45. kosec (*Crex crex*) - pol. v., OG
46. zelenonoga tukalica (*Gallinula chloropus*) - pol. v., G
47. liska (*Fulica atra*) - celol. v., G
48. spremenljivi prodnik (*Calidris alpina*) - naključ. v.
  10. 8. 1987 1 prim. (I.B.)
49. togotnik (*Philomachus pugnax*) - naključ. v.
  8. 4. 1982 nekaj prim. (I.B.)
  29. 3. 1987 25 prim. (I.B.)
50. puklež (*Lymnocyptes minimus*) - naključ. v.
  11. 4. 1985 1 prim. (I.B.)
51. kozica (*Gallinago gallinago*) - naključ. v.
  15. 8. 1982 1 prim.
  6. 11. 1982 6 prim.
52. zelenonogi martinec (*Tringa nebularia*) - naključ. v.
  1. 4. 1987 1 prim. (I.B.)
  2. 4. 1987 1 prim. (I.B.)
  1. 5. 1987 1 prim. (I.B.)
53. pikasti martinec (*Tringa ochropus*) - naključ. v.
  - 14.-15. 8. 1982 1 prim.
  11. 8. 1983 1 prim.
  16. 7. 1981 5 prim. (I.B.)

54. močvirski martinec (*Tringa glareola*) - naključ. v.
 24. 8. 1985 1 prim. (I.B.)
 24. 7. 1987 8 prim. (I.B.)
55. mali martinec (*Acitis hypoleucos*) - prel. v.
 Mali martinec se ponavadi zadržuje na Velikem ribniku, pojavlja se od aprila do maja in od julija do septembra. Največ podatkov je v avgustu, ko je bilo opaženo celo do 11 osebkov naenkrat.
56. rečni galeb (*Larus ridibundus*) - naključ. v.
 25. 4. 1982 1 prim. (B.T.)
 10. 4. 1983 1 prim.
57. črna čigra (*Chlidonias niger*) - naključ. v.
 23. 5. 1981 2 prim.
 27. 4. 1982 1 prim.
 22. 5. 1982 1 prim.
 Vsa opažanja črne čigre so bila med dežjem ali tik po njem, oziroma po poslabšanju vremena.
58. grivar (*Columba palambus*) - pol. v., VG
59. duplar (*Columba oenas*) - pol. v., MG
 Vsa opažanja so bila med aprilom in julijem (I.B.).
60. turška grlica (*Streptopelia decaocto*) - celol. v., VG
61. divja grlica (*Streptopelia turtur*) - pol. v., VG
62. kukavica (*Cuculus canorus*) - pol. v., VG
63. lesna sova (*Strix aluco*) - celol. v., VG
64. podhujka (*Caprimulgus europaeus*) - pol. v., MG
 29. 4. 1985 1 prim. (I.B.)
65. črni hudournik (*Apus apus*) - preh. g.
 Vrsta gnezdi na Igu, prehranjuje pa se tudi nad ribniki v Dragi.
66. vodomec (*Alcedo atthis*) - pol. v., VG
67. smrdokavra (*Upupa epops*) - naključ. v.
 6. 4. 1982 1 prim.
68. vijeglavka (*Jynx torquilla*) - pol. v., G
69. siva žolna (*Picus canus*) - celol. v., VG
70. zelena žolna (*Picus viridis*) - celol. v., G
71. črna žolna (*Dryocopus martius*) - celol. v., MG
72. veliki detel (*Dendrocopus maior*) - celol. v., G
73. mali detel (*Dendrocopus minor*) - prel. v., redk preletnik
74. hribski škrjanec (*Lullua arborea*) - prel. v.
 Vsa opažanja so v oktobru; redk preletnik.
75. poljski škrjanec (*Alauda arvensis*) - pol. v., VG
 Številen je v času spomladanskega preleta, redki tudi gnezdijo na travnikih desno ob cesti Ig-Draga.
76. breguljka (*Riparia riparia*) - prel. v.
77. kmečka lastovka (*Hirundo rustica*) - pol. v., G
78. mestna lastovka (*Delichon urbica*) - preh. g.
 Vrsta gnezdi na Igu. Prehranjuje se tudi nad ribniki v Dragi.
79. drevesna čipa (*Anthus trivialis*) - pol. v., prel. v., VG

80. vriskarica (*Anthus spinoletta*) - prel. v.
81. rumena pastirica (*Motacilla flava*) - prel. v., redek preletnik
82. siva pastirica (*Motacilla cinerea*) - pol. v., G
83. bela pastirica (*Motacilla alba*) - pol. v., G
84. stržek (*Troglodytes troglodytes*) - celol. v., G
85. siva pevka (*Prunella modularis*) - prel. v.
86. taščica (*Erithacus rubecula*) - celol. v., G
87. šmarnica (*Phoenicurus ochruros*) - pol. v., G
88. pogorelec (*Phoenicurus phoenicurus*) - pol. v., OG
Spomladi 1981 je pel pod Dobravico.
89. mali slavec (*Luscinia megarhynchos*) - naključ. v.
30. 8. 1981 1 prim.
90. repaljščica (*Saxicola rubetra*) - pol. v., G
91. prosnik (*Saxicola torquata*) - pol. v., OG
Leta 1981 je hranil izpeljane mladiče na travnikih desno ob cesti Ig-Draga.
92. kos (*Turdus merula*) - celol. v., G
93. brinovka (*Turdus pilaris*) - prel. v.
94. cikovt (*Turdus philomelos*) - celol. v., G
95. vinski drozg (*Turdus iliacus*) - naključ. v.
4. 4. 1981 1 prim.
6. 3. 1982 več prim.
22. 11. 1987 1 prim.
96. carar (*Turdus viscivorus*) - celol. v., G
97. svilnica (*Cettia cetti*) - naključ. v.
26. 12. 1982 1 prim.
98. trstni cvrčalec (*Locustella luscinioides*) - pol. v., OG
Samec te vrste je intenzivno pel od 6. do 25.7.1982 ob ribniku Rakovnik; 23.8.1982 je bil v mrežo ujet mladič trstnega cvrčalca. Naslednje leto je pel 29.5.1983, ko je bila tudi v mrežo ujeta samica z valilno plešo. Kasneje petja ni bilo več slišati, z mrežo so bili ujeti mladiči 27.7. in 9.8.1983. Leta 1988 je spomladi pel v Prvem ribniku.
99. tamariskovka (*Acrocephalus melanopogon*) - pol. v., OG
Tamariskovka je reden jesenski preletnik, predvsem v oktobru, vedno opažena le v ribniku Rakovnik. Zanimivejši podatek pa je ulov mladičev v Prvem ribniku 27. 7. 1983 in v Rakovniku 16. 8. 1983. Ker se vrsta seli prek naših krajev šele jeseni, je verjetno, da je leta 1983 ta vrsta v Dragi gnezдила.
100. bičja trstnica (*Acrocephalus schoenobenus*) - prel. v.
101. močvirska trstnica (*Acrocephalus palustris*) - pol. v. VG
102. srpična trstnica (*Acrocephalus scirpaceus*) - prel. v.
Zanimivejše je opažanje 29. 5. 1982, ko je bil opažen primerek z gnezditvenim materialom v kljunu, ki se je hip zatem tudi ujel v mrežo.
103. rakar (*Acrocephalus arundinaceus*) - pol. v., G
104. rumeni vrtnik (*Hippolais icterina*) - naključ. v.
3. 9. 1982 1 prim.
105. pisana penica (*Sylvia nisoria*) - naključ. v.
19. 5. 1982 1 prim.
106. mlinarček (*Sylvia curruca*) - naključ. v.
30. 9. 1984 1 prim.

107. siva penica (*Sylvia communis*) - pol. v., OG
 Vrsta občasno gnezdi v grmovju desno ob cesti Ig-Drage, vendar ni številna.
108. vrtna penica (*Sylvia borin*) - prel. v.
109. črnoglavka (*Sylvia atricapilla*) - pol. v., G
110. grmovščica (*Phylloscopus sibilatrix*) - prel. v.
111. vrbja listnica (*Phylloscopus collybita*) - pol. v., G
112. kovaček (*Phylloscopus trochilus*) - prel. v.
113. rumenoglavki kraljiček (*Regulus regulus*) - celol. v., VG
114. rdečeglavi kraljiček (*Regulus ignicapillus*) - celol. v., VG
115. sivi muhar (*Muscicapa striata*) - pol. v., VG
116. črnovrati muhar (*Ficedula hypoleuca*) - naključ. v.
117. brkata sinica (*Panurus biarmicus*) - prel. v.
 23.-30. 10. 1982 okoli 30-35 prim.
 3. 1. 1983 1 prim.
118. dolgorepka (*Aegithalos caudatus*) - celol. v., G
119. močvirska sinica (*Parus palustris*) - celol. v., G
120. gorska sinica (*Parus montanus*) - prel. v.
 Večkrat je bila opažena oktobra 1983 ob ribniku Rakovnik.
121. čopasta sinica (*Parus cristatus*) - celol. v., VG
122. menišček (*Parus ater*) - celol. v., G
123. plavček (*Parus caeruleus*) - celol. v., G
124. velika sinica (*Parus maior*) - celol. v., G
125. brglez (*Sitta europaea*) - celol. v., G
126. dolgoprsti plezavček (*Certhia familiaris*) - prel. v., redke preletnik
127. kratkoprsti plezavček (*Certhia brachyactyla*) - celol. v., G
128. plašica (*Remiz pendulinus*) - prel. v.
 Zanimivo je opažanje 14. 7. 1984, devet primerkov (I.B.).
129. kobilar (*Oriolus oriolus*) - pol. v., VG
130. rjavi srakoper (*Lanius collurio*) - pol. v., G
131. črnočeli srakoper (*Lanius minor*) - naključ. v., MG
 21. 6. 1981 1 prim. (I.B.)
 12. 6. 1984 1 prim. (I.B.)
 28. 6. 1985 1 prim. (I.B.)
132. veliki srakoper (*Lanius excubitor*) - naključ. v.
 16. 1. 1986 1 prim. (I.B.)
 3. 3. 1988 1 prim. (I.B.)
133. šoja (*Garrulus glandarius*) - celol. v., VG
134. sraka (*Pica pica*) - celol. v., G
135. siva vrana (*Corvus corone*) - celol. v., MG
136. kavka (*Coleus monedula*) - celol. v., OG
 Spomladi 1981 so kavke nosile gnezditveni material v zvonik cerkve na Dobravici, vendar gnezditvev ni bila potrjena.
137. krokar (*Corvus corax*) - prel. v.
138. škorec (*Sturnus vulgaris*) - pol. v., G
139. domači vrabec (*Passer domesticus*) - celol. v., G
140. poljski vrabec (*Passer montanus*) - celol. v., G

141. ščinkavec (*Fringilla coelebs*) - celol. v., G
 142. pinoža (*Fringilla montifringilla*) - prel. v.
 143. grilček (*Serinus serinus*) - pol. v., VG
 144. zelenec (*Chloris chloris*) - celol. v., G
 145. lišček (*Carduelis carduelis*) - celol. v., G
 146. čižek (*Spinus spinus*) - prel. v.

Zanimivo je opažanje samice čižka v smrekovem gozdu ob ribniku Rakovnik 1. 6. 1981, ker je bila ptica opazovana v primernem gnezditvenem prebivališču.

147. repnik (*Acanthis cannabina*) - prel. v., redk preletnik
 148. mali krivokljun (*Loxia curvirostra*) - pol. v., OG

18. 4. 1981 so bili opaženi krivokljuni ob smrekovem gozdu ob Rakovniku. V jati so bili tudi mladiči s še neprekrižanimi kljuni.

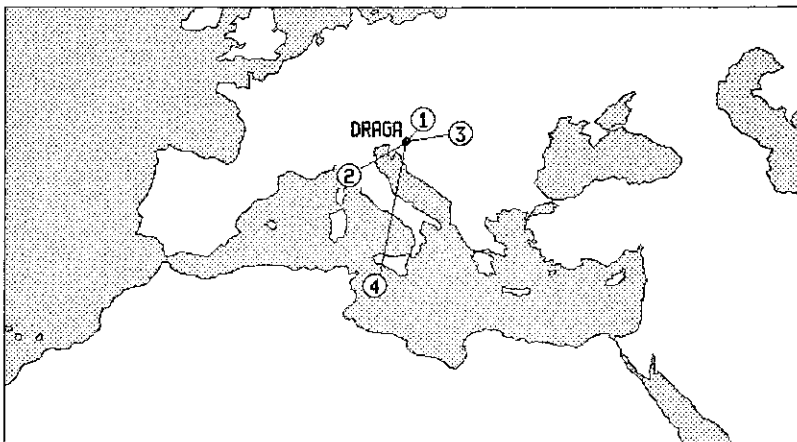
149. kalin (*Pyrrhula pyrrhula*) - celol. v., G
 150. dlesk (*Coccothraustes coccothraustes*) - celol. v., VG
 151. rumeni strnad (*Emberiza citrinella*) - celol. v., G
 152. trstni strnad (*Emberiza schoeniclus*) - prel. v., redk preletnik.

4.2 Najpomembnejše najdbe v Dragi obročkanih ptic

V Dragi je bilo doslej obročkanih že več tisoč ptic, največ kmečkih lastovk. Najzanimivejše najdbe v Dragi obročkanih ptic so sledeče:

1. Mladiča male bobnarice, obročkanega v gnezdu 24. 7. 1989 (obročkal I. Božič), so našli sredi avgusta istega leta v kraju Deutsch-Landesberg v Avstriji. Zračna razdalja med krajem obročkanja in krajem najdbe je 108 kilometrov.

Podatek je zanimiv, saj je to prva najdba pri nas obročkane male bobnarice v tujini.

Sl. 2: Geografski prikaz najdb ptic, obročkanih v Dragi (1 - mala bobnarica; 2 - tamariskovka; 3 - kmečka lastovka [Madžarska]; 4 - kmečka lastovka [Malta])

Fig. 2: Geographical presentation of locations in which birds ringed in Draga were found (1 - Little Bittern *Ixobrychus minutus*; 2 - Moustached Warbler *Acrocephalus melanocephalus*; 3 - Swallow *Hirundo rustica* [Hungary]; 4 - Swallow *Hirundo rustica* [Malta])

2. Tamariskovka, obročkana v Dragi 24. 10. 1982 (obročkal A. Sovinc), je bila ponovno ujeta 15. 12. 1982 blizu Livorna v Italiji, približno 410 km jugozahodno od Drage.

Tudi to je prva tuja najdba pri nas obročkane tamariskovke.

3. Kmečka lastovka, ki jo je v Dragi obročkal D. Černe 23.7.1988, je bila ponovno ujeta v kraju Sumony na Madžarskem, približno 260 km oddaljenem od Drage. Datum ulova, 27. 8. 1988, je še posebno zanimiv, ker je to naša doslej najbolj oddaljena najdba kmečke lastovke v pognezditvenem obdobju, pred pričetkom jesenske selitve.

4. Kmečka lastovka, ki jo obročkal D. Černe 10. 8. 1988, je bila po 622 dneh (23. 4. 1990) ujeta na Malti pri Marsalfornu v pokrajini Gozo. Zračna razdalja med krajem obročkanja in krajem najdbe je 1099 km.

Krys Kazmierczak je 8. 3. 1988 v Dragi opazoval velikega kormorana, ki je na levi nogi nosil bel plastičen obroček z oznako LW, na desni nogi pa je imel običajen aluminijast obroček. Iz tujine zaenkrat še niso poslali točnih podatkov o kraju in datumu obročkanja.

Prirodoslovnemu muzeju Slovenije se zahvaljujem za omenjene podatke o obročkanih pticah.

5. RAZPRAVA

Avifavna ribnikov v dolini Drage je pestra in bogata. Gre za praktično edini predel z večjo, stalno in globljo vodno površino na tem delu Ljubljanskega barja, zato tu naletimo tudi na vrste, ki jih v bližnji okolici ne najdemo. Žal je dolina ribnikov zelo zaprta oziroma skrita, sicer bi bilo število opaženih vrst verjetno še večje. Strmi, skoraj navpični bregovi ribnikov in pomanjkanje plitvin pojasnjujejo, zakaj ni nekaterih vrst ptic, predvsem pobrežnikov. Pestrost vrst v Dragi bi razmeroma preprosto povečali z ureditvijo blažjih naklonov brežin ribnikov, kar pa je v nasprotju z interesi ribogojstva. Zelo ugodna in za ribogojstvo neškodljiva bi bila postavitvev umetnega otoka npr. na Velikem ribniku, na katerem bi se ptice počutile varne med počitkom, nekatere pa bi tu verjetno tudi gnezdile.

Razmeroma majhno število v Dragi prezimujočih vrst pripisujemo specifični mikroklimi in zaprtosti doline. Ob prvih nizkih jesenskih temperaturah ribniki zamrznejo in se ponavadi do konca marca ne odtajajo. Vodnih ptic tako ni, številne so le različne vrste ptic pevk, katerim so trstičja neusahljiv vir hrane.

Med slapniki je bil v Dragi opažen le polarni slapnik, kar pripisujem dejstvu, da so v času prihoda slapnikov v naše kraje ribniki v Dragi že zamrznjeni.

Ena od posebnosti Drage je nedvomno čopasti ponirek, ki občasno gnezdi na Velikem ribniku. Na ribnikih gnezdi tudi nekaj parov malih ponirkov, medtem ko je črnogrli ponirek le zanimiv preletnik.

V Dragi so bile opažene prav vse vrste čapelj, ki se pojavljajo pri nas, kar je nedvomno zelo zanimivo. Med njimi je le siva čaplja celoleten gost, vendar nikoli v večjem številu - največ so bili opaženi štirje primerki naenkrat. Bregovi

ribnikov in globina vode sivi čaplji onemogočajo uspešen lov rib, sicer bi jih bilo verjetno več.

Reden, v Sloveniji le lokalno razširjen gnezdzilec (Geister, 1983:3) je mala bobnarica; po podatkih I. Božiča redno gnezdi 3 do 4 pari, občasno pa še 1 do 2 para. Duhove pa še vedno buri velika bobnarica, za katero v času gnezdenja v Sloveniji ni veliko podatkov. Domačini trdijo, da je pred leti tu gnezdila, vendar dokazov o gnezditvi nismo našli.

Leta 1981 je na dimniku opekarne gnezdil par belih štorcelj (SOVINC, 1981:57, SOVINC, 1982:205), ki je uspešno vzredil enega mladiča. To je bilo po meni znanih podatkih menda prvo gnezdenje bele štorclje na Ljubljanskem barju. Po poružitvi opekarne bela štorclja v Dragi ni bila več opažena.

Glede na gnezdenje črne štorclje na Ljubljanskem barju (GREGORI, 1987:37) je bilo pojavljanje te vrste v Dragi bolj ali manj pričakovano. Med racami gnezdi tu le mlakarica, redna preletnika sta sivka in regeljc, medtem ko se druge vrste rac pojavljajo le občasno. Jeseni so jate mlakaric, lisk in drugih vodnih ptic precej številne; naštejemo lahko tudi po več sto primerkov.

Opažanj gosi ni veliko, vendar po pripovedovanju lovcev lahko sklepamo, da se gosi v Dragi vendarle pojavljajo bolj pogosto, kot kažejo naši zapiski.

Med ujedami sta zanimiva preletnika predvsem ribji orel in orel kačar. Med jesenskim zbiranjem lastovk je pogost sokol škrjančar.

Med predstavniki družine mokožev v Dragi zanesljivo gnezdi črna liska, zelenonoga tukalica in mokož, verjetno tudi mala tukalica, občasno pa kosec. Draga je danes verjetno edino gnezdišče male tukalice v Sloveniji (GEISTER, 1989:11). Opažanja te vrste so predvsem iz obdobja, ko vegetacija še ni preveč bujna, saj je vrsto zaradi njenega skritega načina življenja težko zaznati. Kosec je pel poleti 1982 na travnikih desno ob cesti Ig-Draga, kasneje pa ni bil več opažen.

Zaradi že omenjenih neustreznih življenjskih in ekoloških razmer so redka opažanja ptic iz reda pobreznikov. Med njimi je redni preletnik le mali martinec, medtem ko so pikasti, močvirski in zelenonogi martinec ter kozica, puklež, togotnik, spremenljivi prodnik, črna čigra in rečni galeb le redki preletniki. Pričakovati je bilo več vrst in pogostejše pojavljanje galeb in čiger. Izredno zanimiv je podatek o opažanju spremenljivega prodnika, saj je to eno redkih, če ne celo edino opažanje prodnika na Ljubljanskem barju. Pomemben podatek pa je tudi opažanje pukleža, za katerega iz poročila Komisije za redkosti pri Društvu za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (*Acrocephalus*, v tisku) lahko razberemo, da je registrirano manj kot deset opažanj te vrste v Sloveniji v zadnjih 50 letih.

Trstičja v Dragi so znana kot množična prenočišča predvsem kmečkih lastovk, škorcev in belih pastiric, v manjšem številu pa tudi breguljk in vriskaric. Od poznega poletja do jeseni se v mraku vsak večer zgrnejo nad Drago oblaki tisočev lastovk in prelivajoče se meglice škorcev. Draga je eno redkih stalnih prenočišč kmečke lastovke v okolici Ljubljane.

Zelo zanimiv podatek je opažanje sredozemske vrste svilnice v Dragi, kar je eno redkih opazovanj te vrste v celinski Sloveniji.

Trstišča v Dragi so prebivališče ogroženih vrst trstnic. Tu gnezdi stabilna populacija rakarjev (po podatkih I. Božiča gnezdi vsaj 30 parov), v močvirski

vegetaciji ob ribnikih pa gnezdi nekaj parov močvirskih trstnic. Na preletu so številne še bičje in srpične trstnice, kar so pokazali predvsem rezultati lova in obročkanja. Gnezditve tamariskovke v Sloveniji še ni potrjena, edina opažanja iz gnezditvenega časa so iz Primorja (ŠKORNIK, 1982:123) in Ormoža (ŠERE, 1981:43). Zato je tembolj zanimiv podatek o ulovu mladičev tamariskovk poleti 1983 v Dragi, saj je glede na ustreznost biotopa gnezditve te vrste možna. V prihodnosti bi morali trstnicam posvetiti več pozornosti, saj bi bilo glede na nekatera opažanja možno tudi gnezdenje srpične trstnice.

O gnezditvi trstnega cvrčalca iz osrednje in zahodne Slovenije ni podatkov (GEISTER, 1989:27). Zato je zelo zanimiva verjetna gnezditve te vrste v Dragi poleti 1982 in možna gnezditve poleti 1983, kar je najzahodnejše gnezdišče te vrste v Sloveniji. Brkate sinice so zanimivi preletniki, o katerih imamo pri nas nekaj več podatkov le iz zadnjega obdobja. Zadržujejo se v trstiču, kjer so jeseni pogoste tudi plašice, različne vrste sinic, penic, listnic, pa tudi taščice in sive pevke, redkejši pa so trstni strnadi.

6. NARAVOVARSTVENA PROBLEMATIKA

Ribniki v dolini Drage pri Igu so uvrščeni v Inventar najpomembnejše naravne dediščine Slovenije in so jih strokovne službe za varstvo naravne in kulturne dediščine že večkrat predlagale za zavarovanje.

Ribniki imajo veliko ornitološko vrednost. Med vrstami, ki v Dragi redno ali občasno gnezdiijo, sta tudi kosec in vodomec, ki sta v Predlogu rdečega seznama ptičev Slovenije (GREGORI, 1877:69) uvrščena v kategorijo prizadetih vrst, katerim grozi izumrtje, če bodo dejavniki ogrožanja še naprej delovali.

V kategoriji ranljivih vrst, za katere je verjetno, da bodo v prihodnosti prešle v kategorijo prizadetih, če bodo dejavniki ogrožanja delovali še naprej, je v Dragi 19 vrst: mala bobnarica, bela štoklja, kragulj, skobec, kanja, škrjančar, gozdni jereb, duplar, divja grlica, rjavi srakoper, rakar, siva penica, repaljščica in brglez.

Med vrstami, ki so v omenjenem predlogu seznama označene kot redke vrste, za katere velja, da so potencialno ogrožene in v primeru ogrožanja lahko preidejo v kategorijo prizadetih vrst, sta v Dragi trstni cvrčalec in tamariskovka.

Z načrtovano izgradnjo zajetja vode tik nad ribnikoma Špilgut in Rakovnik za Zavod za varstvo in delovno usposabljanje otrok in mladine se je pojavila neposredna nevarnost za obstoj omenjenih ribnikov, predvsem zaradi možnega znižanja ali nihanja gladine vode v teh ribnikih. Ljubljanski regionalni zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine (LRZVNKD) je zato ponovno predlagal zavarovanje območja ribnikov, pridružili pa so se mu tudi Zveza društev za varstvo okolja Slovenije, Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije in še nekateri posamezniki, vendar odloka o zavarovanju Drage še vedno ni bilo.

Kljub opozorilom o oporečnosti vode iz zajetja Špilgut je bilo zajetje vseeno zgrajeno, četudi brez vseh potrebnih soglasij in dovoljenj. Vsa predvidevanja o neustrezni kakovosti vode iz omenjenega zajetja so se kasneje uresničila, kot lahko preberemo v prispevku novinarka I. DJERIČ v časopisu Delo dne 3. 12. 1985: "V Zavodu za varstvo in delovno usposabljanje otrok in mladine Dolfke

Boštjančič, Draga pri Igu, že pol leta vozijo iz Grosupljega v cisternah vodo, ki jo v Zavodu potrebujejo za pitje in kuhanje." in dalje: "Voda iz zajetja Špilgut je namreč mikrobiološko in kemično oporečna." Škoda, ki je nastala z izgradnjo zajetja Špilgut, je torej dvojna: v ribnikih je manj vode (še posebej v sušnem obdobju), voda, ki priteče v Zavod, pa je neuporabna.

Po številnih usklajevanjih je bila dolina Drage poleti 1986 vendarle razglašena za naravno znamenitost, žal pa v določilih odloka niso bila upoštevana vsa podrobna priporočila in navodila strokovnih služb za spomeniško varstvo, zato so določila odloka precej splošna in nenatančna. Tudi po zavarovanju ribnikov še vedno prihaja do vznemirjanja živali, s čimer so kršena določila odloka. Ljudje se še vedno gibljejo zunaj označenih poti, prirejajo piknike, se vozijo z motornimi kolesi, povzročajo hrup, lovijo ribe, čolnarijo, se kopajo in drsajo. Problematično je tudi zadrževanje gojencev Zavoda za varstvo in delovno usposabljanje otrok in mladine, saj vzgojitelji vodijo otroke po nasipih in celo za ribniki, s čimer ne le da motijo živali, temveč predvsem ogrožajo varnost gojencev. Lansko leto je že prišlo do nesreče oziroma je eden izmed njih utonil, zato bi morali gibanje zunaj označenih poti najstrožje prepovedati. Po odloku je prepovedano odstranjevanje obstoječe vegetacije, vendar še vedno prihaja do nekontrolirane sečnje in požiga trsja, grmovja in vrbovja. Jasno je, da so ti posegi nujni, vendar bi jih morali izvajati pod nadzorom ustrezne strokovne službe (LRZVNDK), kar pa se ni zgodilo.

Enako velja tudi za naseljevanje tujerodne vrste ribe, belega amurja, ki ga upravljalci ribnikov nekontrolirano vlagajo v ribnike, da bi zmanjšali sestoje trstičja, ki je glavni vir hrane teh rib. Preveliko število amurjev bi lahko sčasoma močno razredčilo trstičja, ki so pomemben vir hrane ter prebivališče in gnezdišče redkih vrst ptic.

Pereč problem je trganje lokvanjev za prodajo. Nabiralci lokvanjev v posebni potapljaški opremi in iz čolna trgajo lokvanje, s čimer neposredno uničujejo vodno vegetacijo, motijo in vznemirjajo vodne ptice in premešajo ter škodijo ribjemu in žabjemu zarodu. Število lokvanjev v Dragi se je že močno zmanjšalo, zato bi morali njihovo trganje - morda s posebnim odlokom - strogo prepovedati.

Potencialna nevarnost za vodne ptice so tudi zahteve po odstranju nekaterih zaščitenih vrst ptic, predvsem sive čaplje in čopastega ponirka. Zaradi strmih bregov in globoke vode, ki sivi čaplji onemogočajo lov rib (UTSCHIK, 1986:3), o večji škodi na ribjem zarodu, ki bi jo povzročile čaplje, ne moremo govoriti. Podobno je s čopastim ponirkom, saj v Dragi še nikoli ni gnezdil več kot en sam par teh ptic, ki se v glavnem hranijo z manjšimi ribami, tudi s t.i. "ribjim plevelom". Žal pa se je pred leti že zgodilo, da je bil na Velikem ribniku ustreljen čopasti ponirek ravno v času, ko je imel mladiče, ki so zato poginili.

7. ZAKLJUČKI

1. Med avgustom 1978 in decembrom 1988 sem opravil 209 ekskurzij v obravnavano območje Drage pri Igu. Skupno sem v tem času opazil 152 vrst ptic, od katerih je 39 nedvoumnih, 29 možnih in verjetnih ter 10 občasnih gnezdilcev. Glede na pojavljanje so vrste razdeljene na celoletne, poletne, preletne in naključne vrste ter na celoletne, poletne in prehranjevalne goste.

2. Specifične naravne danosti (edina večja stoječa voda na Ljubljanskem barju, gosti in obsežni sestoji trstičja, močvirska vegetacija) omogočajo ustrezne življenjske razmere tudi takim vrstam ptic, ki jih v okolici ne najdemo.

3. Med redke gnezdilce Drage sodijo mala tukalica (danes edino znano gnezdišče te vrste v Sloveniji), trstni cvrčalec (najzahodnejše znano gnezdišče v Sloveniji) in tamariskovka (znani sta le še dve možni gnezdišči v Sloveniji). Čopasti ponirek, mala bobnarica, mokož in rakar pa so značilni gnezdilci tega predela in so v Sloveniji le redko razširjeni. Med zanimivejšimi preletniki so tu vse vrste čapelj, orel kačar, ribji orel, spremenljivi prodnik, puklež, različne vrste trstnic in brkata sinica.

4. Na obravnavanem območju je bilo opaženih 23 vrst, ki so uvrščene v predlog rdečega seznama ptičev Slovenije (GREGORI & MATVEJEV, 1987). Med njimi sta dve v kategoriji prizadetih vrst, 19 v kategoriji ranljivih in dve v kategoriji redkih vrst.

5. Ribniki v dolini Drage so bili leta 1986 razglašeni za naravno znamenitost, vendar ljudje pogosto uničujejo rastlinstvo in vznemirjajo živali, s čemer kršijo določila odloka.

CONCLUSIONS

1. From August 1878 to December 1988, 209 excursions were made to the area of Draga near Ig. During that period 152 bird species were observed, of which 39 are confirmed breeders, 29 are omissible, and 10 are occasional and probable breeders. With regard to their occurrence, the species are divided into permanent residents, summer residents, transient species and accidental species, as well as into all-year visitors, summer visitors and feeding visitors.

2. The specific natural features of the environment (the only larger body of standing water in Ljubljansko Barje, extensive dense reeds, marschland vegetation) provide adequate living conditions for bird species which are not found in surrounding areas.

3. The following rare nesting birds were observed to occur in the area of Draga: the Little Crane (at present the only known nesting site of this species in Slovenia), the Savi's Warbler (the westernmost nesting site known in Slovenia), and the Moustached Warbler (only two other possible nesting sites in Slovenia). The Great Crested Grebe, the Little Bittern, the Water Rail, the Great Reed Warbler are nesting birds which typical of this area, but their distribution in Slovenia is only sparse. Of the transient species which are more interesting, the following were observed: all species of herons, the Short-toed Eagle, the Osprey, the Dunlin, the Jack Spine, different species of warblers, and Bearded Tit.

4. Of the species observed in the area, 23 species had been included in the proposed Red Data List of Birds in Slovenia (GREGORI & MATVEJEV, 1987). Two of the species belong to the category of endangered species, 19 belong to the category of vulnerable species and 2 species belong to the category of rare species.

5. The ponds of the Draga valley were declared as a natural monument in 1986. Yet the law is often broken by people who are still destroying vegetation of the area and disturbing the wildlife.

9. LITERATURA IN VIRI

- ANONIM., 1986: Naravovarstvena kronika (Odlok o razglasitvi območja ribnikov v dolini Drage pri Igu za naravno znamenitost).- *Acrocephalus*, 7, 29: 47-48, Ljubljana
- BOŽIČ, I., 1983: Ptiči Slovenije.- *Lovska zveza Slovenije*, Ljubljana, str.: 97-98
- BREHM: Življenje živali.- prevedel in priredil R. Bačar, Umetniška propaganda, Ljubljana, str.: 193-195
- BUSER, S. & A. SELIŠKAR & A. SOVINC, 1983: Draga.- In: *Ekskurzije naravoslovnih krožkov 7: 20-21*, Prirodoslovno društvo Slovenije, Ljubljana
- FRANCISCEJSKI KATASTER, 1825: Ljubljanska kresija. K.o. Dobravca, protokolarna mapa 291
- GEISTER, I., 1989: Slovenski prispevek k evropskemu ornitološkemu atlasu.- *Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije*, Ljubljana, 41 strani
- GREGORI, J., 1987: Črna štokrlja (*Ciconia nigra*) gnezdi na Ljubljanskem barju.- *Acrocephalus*, 8, 33: 37-39, Ljubljana
- GREGORI, J. & S. D. MATVEJEV, 1987: Predlog rdečega seznama ptičev Slovenije.- *Varstvo narave*, 13: 69-78, Ljubljana
- MATVEJEV, S. D. & V. F. VASIĆ, 1975: *Catalogus faunae Yugoslaviae - Aves.* - 4, 3, *Academia scientiarum et artium Slovenica*, Ljubljana
- PETERLIN, S. (ed.), 1976: *Inventar najpomembnejše naravne in kulturne dediščine Slovenije.*- *Zavod SRS za spomeniško varstvo*, Ljubljana.
- SMERDU, R., 1976: Gnezdišča in selitvene postaje ptic kot naravni rezervati in naravni spomeniki.- *Proteus*, 38, 6: 259-262, Ljubljana
- SOVINC, A. & D. ŠERE, 1984: Predlogi in utemeljitve zavarovanja nakaterih predelov Ljubljanskega barja, *Acrocephalus*, 5, 19-20, Ljubljana
- SOVINC, A., 1981: Velika bela čaplja. Redke vrste.- *Acrocephalus*, 2, 10: 57.
- SOVINC, A., 1982: Bela štokrlja gnezdi na Ljubljanskem barju.- *Proteus*, 44, 5: 205-206, Ljubljana
- SOVINC, A., 1983: Iz ornitološke beležnice: Svilnica. Trstni cvrčalec.- *Acrocephalus*, 4, 16: 36, Ljubljana
- SOVINC, A., 1983: Iz ornitološke beležnice: Trstni cvrčalec. Brkata sinica.- *Acrocephalus*, 4, 15: 18, Ljubljana
- SOVINC, A., 1983: Orel kačar. Redke vrste.- *Acrocephalus*, 4, 15: 16, Ljubljana
- SOVINC, A., 1983: Zaščita ribnikov v dolini Drage pri Igu.- *Acrocephalus*, 4, 15: 7-9, Ljubljana
- SOVINC, A., 1986: Ribniki v dolini Drage pri Igu še vedno niso zavarovani.- *Acrocephalus*, 7, 27-28: 22, Ljubljana
- ŠERE, D., 1981: Iz ornitološke beležnice: Tamariskovka.- *Acrocephalus*, 2, 8-9: 123-125, Ljubljana
- ŠKORNIK, I., 1982: Škocjanski zaliv, ptičji raj skoraj v Kopru.- *Proteus*, 45, 3: 123-125, Ljubljana
- TEREZIJANSKI KATASTER, 1749: *Rektificirani dominikalni akti.*- Ljubljanska kresija, gospostvo Ig, št. 291
- TOME, B., 1982: Iz ornitološke beležnice: Velika bobnarica.- *Acrocephalus*, 3, 11-12: 30, Ljubljana

UTSCHIK, H., 1986: Der Graureiher am Fischteich - Verhalten und Abwehr,
Öko. I., 8, 4:3-12, Linz

Avtorjev naslov/Author's address:

Andrej SOVINČ
Cesta VII. korpusa 76
YU-61000 Ljubljana